

- Název projektu: **Asistent do rodiny**
- Trvání projektu: září 2005 – září 2006,
s možností pokračování projektu nad uvedený časový rámec
- Realizátor projektu: Sdružení pěstounských rodin Brno (dále jen SPR)
kontaktní osoba – Mgr. P. Svobodová
- Partner projektu: Centrum praktických studií při Fakultě sociálních studií MU v Brně
kontaktní osoba – PhDr. P. Navrátil PhD.

Problém, který projekt řeší:

Projekt vychází z reálné potřeby v oblasti rodinného práva a problematiky sociálně právní ochrany dítěte. Umístění dítěte do ústavní péče z důvodu dysfunkčnosti rodiny považujeme za poslední a ne příliš optimální řešení životní situace dítěte a jeho rodiny. Proto bychom chtěli předejít takovému řešení *návrhem konceptu asistenta rodiny*.

Existuje mnoho rodin (procentuální vyjádření se nám nepodařilo sehnat, vycházíme však z reálných údajů ÚMČ Brno-Královo pole, kde se jedná asi o 15 rodin), kterým je dítě odňato na základě neschopnosti rodičů zajistit potřebnou přiměřenou péči o dítě v rámci rodičovské zodpovědnosti. Tím máme na mysli především péči o zdraví dítěte a jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj (podle § 31, odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině). Rodiče často netuší, jakým způsobem mají o dítě pečovat, jak k němu mají přistupovat. Uvědomují si svou nedostatečnost, ale sami se s ní nedokáží vyrovnat. Ve výchově přejímají výchovné vzory svých rodičů, které ne vždy korespondují s obecně uznávaným harmonickým rozvojem dítěte a hraničí se zanedbáváním či zneužíváním dětí. V rodině se tak postupně vytváří nezdravé klima, které má na budoucí vývoj dítěte negativní vliv. Orgány sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) pak rozhodují o případném odejmutí dítěte z rodiny (po důkladném sociálním šetření v rodině a jejím okolí) do ústavního zařízení.

Cílová skupina:

Cílovou skupinou jsou rodiny (přesněji rodiče a jejich děti ve věku 4-18 let), u nichž se ze sociálních důvodů na straně rodiče (např. zanedbávání péče, neplnění rodičovských povinností, vysoký počet dětí) objevují první signály dysfunkce a tím i riziko zanedbávání dítěte nebo již hrozí odejmutí dítěte/dětí do ústavní péče.

Konkrétní typologie rodin, na které je projekt koncipován, bude upřesněna na základě objednávky Sdružení pěstounských rodin, které provede výběr vhodných klientů. Cílovou skupinou se může stát i rodina, která o asistentské služby požádá.

Spádovou oblastí projektu je Brno-střed a dle potřeb rodin bude projekt rozšířen na další městské části Brna.

Projekt je vzhledem k plánovanému období určen pro cca 15-20 rodin.

Cíle projektu:

Primárním cílem projektu je prevence odebrání dítěte z rodiny a podpora sociálně slabých a znevýhodněných rodin.

- Dílčí cíle
- zamezení dalšího prohlubování v zanedbávání dítěte a minimalizace příčin, které vedou k jeho odebrání do ústavní péče,
  - podpora a zvýšení rodičovské odpovědnosti a sociálního fungování rodiny,
  - praktická pomoc asistenta povede k nácvičku dovedností, nutných pro zvládání každodenních úkolů v životě rodiny (vedení domácnosti, hlídání dítěte apod.),
  - získávání dovedností v oblasti plnění rodičovských rolí a zvyšování rodičovských kompetencí,
  - zlepšení vztahu rodič-dítě, zvýšení motivace rodičů v oblasti zájmu o své dítě a jeho potřeby, komplexní zlepšení péče o dítě
  - hlubší zmapování situace v rodině a získání náhledu do fungování rodiny, vedoucí ke zvýšení efektivity při řešení zjištěných problémů rodiny

Prostředky k dosažení cílů:

- dobrovolná asistenční pomoc vykonávaná studenty FSS MU v Brně
- intervenční metody, které budou dojednány v průběhu realizace projektu

Podíl spolupráce partnerů a náplň práce asistentů:

Centrum praktických studií při FSS MU zastoupená PhDr. P. Navrátilem PhD. zajistí cca 25 studentů FSS na minimálně stanovený časový horizont září 2005- září 2006, kteří budou v rámci odborné praxe dobrovolně docházet do výše zmíněných rodin a vykonávat asistenční pomoc a intervenci v rodině. Jejich úkol spočívá v předání podrobných znalostí a dovedností rodičům, kteří nezvládají pečovat o své dítě. Asistent bude do určité míry vystupovat i jako poradce v sociálně právních záležitostech.

Sdružení pěstounských rodin, mající pověření o sociálně-právní ochraně dětí, uzavře s dobrovolníky-asistenty smlouvu o spolupráci, čímž bude vyřešena otázka dostupnosti informací.

Před zahájením docházky do rodin budou asistenti proškoleni ve formě absolvování kurzu Sociální práce s dětmi a rodinami, který je vyučován na FSS MU. Fakulta též zajistí kurz, který bude asistenty připravovat na praktickou práci v rodině.

Na ohrožené rodiny asistenty upozorní Sdružení pěstounských rodin, sociální kurátoři, sociální pracovníci a úřady státní správy (OSPOD). V praxi se ukazuje, že i samotné rodiny se s potřebou pomoci ozývají samy. Jejich požadavky se týkají pomoci v péči o dítě a poradenských služeb.

Dle dostupných informací o rodině Sdružení pěstounských rodin, koordinátor, sociální kurátor, asistent zformulují plán intervence, na jehož základě bude asistent postupovat. Plán intervence bude obsahovat body, jak se s rodinou bude pracovat, jaké jsou cíle, úkoly asistenta, dosažené výsledky a kontrola jejich efektivity.

Pravidelná docházka do rodin bude po dohodě s rodinou a s koordinátorem individuální v rozsahu 2-3 hodin 1-2krát týdně po dobu minimálně 1 roku. Po uplynutí této doby bude fungování rodiny stále, ikdyž v menší míře, monitorováno.

Míra asistenční pomoci a rozsah návštěv by měl odpovídat potřebám a přáním rodiny. V počátku bude rozsah práce s rodinou intenzivnější a časově náročnější na práci asistenta. Klientům-rodinám bude nabídnuta praktická pomoc při vedení domácnosti a v péči o dítě. Asistent prostřednictvím SPR a sociálního kurátora naváže s rodinou prvotní kontakt.

Asistent by si měl s rodinou porozumět, měl by působit na bázi „pomocníka“, nikoliv sociálního kurátora. Zároveň by měl být schopen proniknout do přirozeného prostředí rodiny a překonat tak bariéru formálního kontaktu. Asistent-student FSS MU by pro svou práci měl být vzdělán v humanitní či sociální oblasti, měl by být osobou trestně bezúhonnou. Při své práci bude maximálně využívat získané znalosti, dovednosti, osobní zkušenosti a bude dbát pokynů a doporučení koordinátora.

Asistent je neustále v kontaktu s koordinátorem, se kterým svoji intervenci konzultuje. Dále provádí podrobnou spisovou dokumentaci ze šetření a spolupodílí se na vytváření posudku z monitoringu. Zpráva o situaci v rodině, vypracovaná koordinátorem a psychologem, bude doporučením OSPOD v rozhodnutí případné intervence. 1krát týdně se asistenti účastní supervizního setkání s koordinátorem.

Centrum praktických studií při FSS MU v Brně:

- realizačně se podílí na teoretické koncepci a tvorbě projektu
- zajistí koordinátora projektu
- stanoví kritéria pro výběr klientů (rodin) vhodných pro projekt

- poskytne kancelář a finančně a materiálně se postará o její vybavení a provoz (nájem, energie, nábytek, telefon apod.)
- zajistí průběžná supervizní setkání

Sdružení pěstounských rodin Brno:

- podílí se na tvorbě projektu
- vybere rodiny vhodné pro projekt
- umožní navázání prvního kontaktu asistentů s rodinami a poskytne nezbytné informace o situaci v konkrétní rodině, které jsou potřebné k zahájení intervence
- personálně a finančně zajistí koordinátora projektu, který bude provádět supervizi a konzultace s asistenty
- propagace projektu v časopise Průvodce

Realizační plán

září- zač. října	- hledání námětu projektu, tvorba teoretické koncepce jednotlivých projektů, hledání možností prevence v rodinách ohrožených odebráním dítěte a diskuze nad možnostmi intervence z hlediska rizikových rodin, na d otázkou personálního zajištění a kapacity studentů, časového působení projektu a podmínek FSS MU
říjen	- výběr nejlépe realizovatelného projektu - vytvoření 1. (pracovního) návrhu projektu a jeho podrobnějšího rozpracování - vytvoření projektového týmu pod vedením – Bc. J.Vlček Dis. - informační schůzka s partnery projektu - kompletní zpracování projektu v programu Benefit
říjen-prosinec	- dojednání a tvorba smlouvy o spolupráci - navázání užší spolupráce s SPR a vyjednávání podmínek - výběr vhodných rodin - navázání prvního kontaktu asistentů s rodinou, získání informací o situaci v rodině, konzultace s koordinátorem, - přidělení asistentů do rodin (po 1 nebo 2 do jedné rodiny), zahájení docházky do rodin a intervence

- prosinec-leden - v případě potřeby (období zkoušek a prázdnin) SPR organizačně i personálně zajistí návaznost služeb
- leden-září - asistenti pravidelně provádí docházku do rodin a intervenci, vedou spisovou dokumentaci
- konzultují situaci v rodinách a možnosti řešení zjištěných problémů s koordinátorem na pravidelných supervizních schůzkách

Vyhodnocení projektu:

- závěrečná reflexe úspěšnosti projektu ve formě písemného výstupu
- individuální hodnocení asistentů a koordinátora
- dotazník zjišťující efektivitu projektu (rodiny, asistenti)

V případě úspěšnosti projektu (splnění cílů) by bylo možné rozšířit poskytované služby, působnost projektu na další skupinu klientů a prodloužit délku trvání projektu a spolupráci mezi partnery.

- propagace projektu (leták, uveřejnění na internetových stránkách FSS MU a SPR, časopis Průvodce vydávaný SPR)